Napsal uživatel Tomáš Pohl
Pondělí, 19 Prosinec 2005 04:00

(rozhovor s Marcelem Křížem po křtu desky Panoptikum v Klubu Mlejn)

Marcela Kříže jsem prvně slyšel v divadle Akcent, kde jej jako hosta představila Martina Trchová. Dost jsem příjemně překvapen zíral, co ten malý černovlasý kluk s elektrickou kytarou dokáže za věci. Zaujal mě jeho syrový bluesový projev, texty nutící k jejich následnému přečtení a schopné obstát jako básně, temperamentní projev na jevišti. Moc jsem toužil toho kluka potkat co nejdříve a vlastnit jeho nahrávky.

V úterý 13. listopadu 2005 jsem se v Klubu Mlejn ve Stodůlkách u pokladny na pár vteřin vyděsil. Na pokladně totiž visel nápis "Vyprodáno". Několik sekund jsem přemýšlel, jak budu prosit Marušku Navrátilovou, aby mě pustila dovnitř, ale pak jsem uviděl, že nápis se týká koncertu, který má v lednu ve Mlejně Jarek Nohavica. Ale věřím, že Žofie Kabelková, Ivo Cicvárek i Marcel Kříž se někdy stejného nápisu na pokladně určitě dočkají. Ve Mlejně tedy nebylo vyprodáno, ale i tak byl křest desky uvedené trojice s názvem ***Panoptikum*** zajímavým zážitkem.

V první části před přestávkou se každý z tvůrců alba představil třemi svými, většinou známými písněmi.

Poté došlo na křest, kdy kmotrem byl mladý výtvarník Roman Jurda, tvůrce podle mého soudu velmi originálního obalu desky. Nebouchaly obvyklé "bublinky" ale na desku zbavenou obalu tekl "Tuzemák". Marcel Kříž pak vhodil desku kamsi do prostoru, do míst, kde nikdo neseděl, ale deska svého majitele našla.

Deska je pozoruhodnou snahou skloubit dohromady tři autorské a pěvecké osobnosti. V podstatě beze změny je styl Marcela Kříže, ale u Iva Cicvárka i u Žofie Kabelkové slyšíme něco, co jsme v jejich projevu dosud neznali. Například v písni *Fanatikům*

Panoptikum při své premiéře

foto: www.indiesrec.cz ©

nebo *Litovel* Ivo Cicvárek velmi hlasově přitvrdil a v písni *Blues o pohřbu Libora M.* slyšíme úplně jinou Žofii Kabelkovou.

Na jevišti kromě tří hlavních představitelů stáli i vynikající muzikanti jako kontrabasista Petr Pospíšil, bubeník Luboš Pavlík , saxofonista Antonín Mühlhansl, hráč na foukací harmoniku a elektrickou kytaru Pavel "Kovin" Kovačka a druhý bubeník Kája Houdek. Kovin s Kájou jsou součástí Marcelova seskupení Kabaret.

Jsem si vědom toho, že jako každý pokus o něco nového, bude i Panoptikum předmětem diskusí s vyslovením různých názorů.. Nedělal jsem si přesnou statistiku, ale večer zazněla po přestávce téměř celá deska.

Panoptikum je pokus tří folkových osobností přinést něco nového a v podstatě i splnění společného snu. Už za to jim patří dík.

Ale o podrobnostech je lépe si povídat s tím, koho si čtenáři FOLKtimu přáli, tedy s Marcelem Křížem :

Prvně ti, Marceli, gratuluju k synovi. Kdy se narodil a jak se jmenuje ?

Narodil se 8.listopadu , šest minut před půlnocí a jmenuje se Tobiáš.

Krásné starobylé jméno. Všechno v pořádku ?

Ano, má se čile k světu, hlas má jako zvon.

Po kom?

Těžko říct.. (smích)

Kde přišel kluk od Čáslavi k takovému bluesovému hlasu ? Co máš hudebně za sebou ?

Hudebně každopádně dost, ale ten hlas jsem získal, když jsem ze začátku žil na Vysočině. Bylo to tam drsný.

Takže ty nejseš rodák od Čáslavi, kde dnes žiješ ?

Od narození jsem žil mezi Chotěboří a Žďárem nad Sázavou, Sobíňov se to jmenuje.

Tam je to jak na Sibiři, co ?

Přesně tak, zaváto, spousta sněhu a tím pádem nepřetržité nachlazení. Tam jsem začínal. Kromě toho, že jsem hrál jako písničkář od devadesátého roku, když jsem se zúčastňoval takových těch miniport, tak jsme tři roky nato založili bluesovou kapelu Vraždy v čínské čtvrti a bylo třeba překřičet ten hlahol v hospodách a sálech.

A zakouřenéj vzduch...

A ještě mi v neposlední řadě pomohlo, že mám hodně silný astma.

Takže ty a Vladimír Mišík.

(Smích)

Když sleduji tvé texty, jsou to taková dylanovská pásma a cítím inspiraci beatnickou poezií.

Určitě, to byly moje začátky, Ginsberg a Kerouac, ty jsem si louskal v třinácti čtrnácti letech a nějak mi to zůstalo. Samozřejmě teď člověk nabývá spousty dalších inspirací a všechno, co pochytím kolem sebe, všechny životní příběhy , vše se mi promísí v hlavě. Podobný princip jako sny, desítky zážitků, pocitů a příběhů, které se misí do konkrétních celků těžko vysvětlitelným výběrem.

A teď k tvému druhému dítěti, k desce Panoptikum, která měla dneska křest - mluvil jsem o tom už se Žofií Kabelkovou a něco o tom vím. Kdo dal podnět k tomu, že takové tři osobnosti, každá jiná, se daly dohromady ?

Asi před šesti léty jsme se dali úplně náhodou dohromady, když jsem si zahráli na nějakejch festivalech a asi před dvěma léty jsem si řekl, že by to chtělo zaznamenat. Když už jsme si zahráli asi desetkrát nebo patnáctkrát před lidma na různých festivalech a těšilo to jak nás, tak především publikum.

To jste jen tak jamovali?

Jamovali, protože se mnou je těžký zkoušet, špatně se někam dostávám a ani nemám příliš času. Proto vždy, když se potkáme na pódiu, něco z toho vznikne. Teď jsme si řekli, že bychom tomu měli dát určitý řád a natočit to. A tak jsme si to takhle pěkně natočili. (smích)

Některé tvé písničky znám, ale na desce jsou i nové. Byly dělány programově na desku ?

Dramaturgicky jsou na desce takový třetiny . Jedna třetina je z doby, kdy jsme hráli společně na koncertech, druhou třetinu jsme vytvořili přímo pro album a poslední třetinu jsme měli každý samostatně a přenesli jsme ty věci do našeho projektu. Je to všehochuť.

Jak jste získávali muzikanty, kteří hrají na desce a kteří hráli i na dnešním koncertu ?

Každý jsme někoho přivedl. Každý znal někoho, o kom si myslel, že by to projektu pomohlo. Přitáhli jsme je do studia a natočili jsme to. Natáčeli jsme desku třičtvrtě roku a protože jsme každý odjinud a muzikanti jsou taky každý odjinud , tak se to natáčelo tak, že jsem některé muzikanty a spolupracovníky poznal až po natáčení či dokonce při dnešním křtu. Mimochodem, dva muzikanty z desky ještě vůbec neznám.

Jinak hraješ sám s Kovinem, párkrát jsem vás viděl?

Ano, hrajeme spolu. Já našemu uskupení říkám Kabaret. Je to volná společnost muzikantů a má asi deset lidí. Podle toho, kam zrovna jedu, tak s sebou vezmu toho, kdo bydlí nejblíž místu, kde hraju. Kovin je jeden z lidiček v Kabaretu, kteří bydlí pořád ještě na Vysočině a má to zhruba stejně daleko, tak proto jezdí se mnou velice často. Úplně nejčastěji ale hraju s Kájou, který tu byl i dneska za Kabaret. Jen tak kytara a bicí. To je pak neskutečná inspiraci hudebních poloh a hlavně muzikantská improvizační volnost.

Kdo dal desce název Panoptikum?

Panoptikum je to proto, že je to směsice osudů v jednotlivých písních, směsice tří autorů i směsice žánrů. Proto jsme tomu dali tento název.

Například u Žofie Kabelkové cítím v písních na desce určitý posun žánru, zejména k džezu.

Určitě máš pravdu. K tomu přispělo zejména to, že kluci, kteří přišli nahrávat do studia, mají k jazzu blízku. Žofce to hodně sedlo. Pohrála si s tím. Byl to občas tvrdej oříšek s některýma písničkami, ale jak říkám, pohrála si s tím a opravdu jí to sedí. Zpívá s lehkostí. Myslím, se , že je to i díky tomu, že se prohrábla mými texty a našla tam věci, který by jí seděly. Dostala se někam jinam , protože je tam jiná rovina než její přímočařejší texty než měla předtím.

Já cítím přetvrzení i v případě Ivoše Cicvárka. Jeho písně s kapelou OKO jsou více lyričtější a tady je to jiné. Byl to taky záměr ? Domluvili jste se na tom ?

V průběhu zkoušek, kdy jsme se dohadovali, jak by to mělo zní s tím, myslím Ivoš přišel sám. Ale když jsou tam bicí, tak to snad ani jinak nejde. (smích)

Píseň Ostrava jsem tě slyšel hrát v Akcentu a zaznělo, že má reálný základ. Je tomu tak nebo to byl fór?

Nebyl to fór. Píseň má reálný podtext stejně jako všechny ostatní.Ostrava je o naší výpravě na natáčení na pořad Sešli se. Žofce bylo tenkrát sedmnáct let a zhruba ve 23,15 nám v jedné restauraci začala tančit na stole. I když já a Jirka moravský Brabec jsme byli v tak povznesené náladě, že těžko říci?.

Můžu to vytisknout?

Já myslím, že ano, protože se to řeklo na tolika místech, že se to veřejně ví.

Budeš pro Žofii psát další texty? V rozhovoru si moc nad tvými texty libovala.

Nabrala si spoustu mých textů, prohrabává se jimi a co jsem slyšel, spoustu si jich přivlastnila. To znamená, že se v nich našla a sedly jí. Řekla mi, že část repertoáru by chtěla věnovat mým textům, což mě velice těší a doufám, že to dopadne.

Ty napřed napíšeš text a pak jej zhudebníš ?

Beru to jako poezii. Píšu si každý rok jakousi knihu, která má svůj konkrétní název a pak z ní vybírám části, o kterých si myslím, že by se daly zhudebnit . Něco zhudebňuju třeba až po osmi

a devíti létech. Což je například případ písně Život je kolotoč. Vznikla v roce 1997 a patří do sbírky Deník vypravěče hřbitovních příběhů.

Moc ti děkuju a přeju Tobiášovi, Tobě i Panoptiku vše dobré.